

Сенату Универзитета уметности у Београду
Наставно-уметничко-научном већу
Факултета музичке уметности у Београду

На основу члана 30. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Србије», бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 73/18, 67/19), члана 51. Статута Факултета музичке уметности у Београду чланова 39. и 40. Правилника о докторским студијама бр. 01-1161/19 од 17. маја 2019. године, на основу обавештења ментора бр. 01-2167/19 од 2. октобра 2019. године и предлога Катедре за солфеђо и музичку педагогију бр. 01-2167/19 од 2. октобра 2019. године, Наставно-уметничко-научно веће Факултета музичке уметности је на седници одржаној 2. октобра 2019. године, донело Одлуку (бр. 01-2220/19), о именовану Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације МА Маје Соколовић Игњачевић под насловом *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе*. Комисија у саставу:

- др Гордана Каран, редовни професор на предметима Солфеђо и Методика наставе солфеђа, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности,
- др Ивана Дробни, редовни професор на предметима Солфеђо и Методика наставе солфеђа, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, ментор,
- др Габријела Грујић, ванредни професор на предмету Методика музичког васпитања, Универзитет у Београду, Учитељски факултет, коментор,
- др Александра Милетић, ванредни професор на предмету Методика наставе музичке културе, Универзитет у Београду, Учитељски факултет, коментор,
- др Нада О'Брајен, доцент на предмету Методика општег музичког образовања, Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, и

подноси Наставно-уметничком-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду

ИЗВЕШТАЈ

о докторској дисертацији

ПРЕДШКОЛСКО МУЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ У СРБИЈИ ИЗ ИСТОРИЈСКЕ, ТЕОРИЈСКЕ И ЕМПИРИЈСКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

МА Маје Соколовић Игњачевић

Чланови комисије су прочитали докторску дисертацију и сагласили се да је подобна за јавну одбрану. На основу тога сачинили су Извештај који садржи: уводно образложење, биографију и библиографију кандидаткиње, анализу дисертације, оцену остварених резултата, критички осврт са коментарима и питањима, образложење доприноса науци, и закључак са завршном оценом дисертације.

1. УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Маја Соколовић Игњачевић пријавила је тему докторске дисертације под називом *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе* бр. 02-14-3/16, дана 29. фебруара 2016. године на Факултету музичке уметности у Београду. На основу предлога Катедре за солфеђо и музичку педагогију Наставно-уметничко-научно веће Факултета на седници од 2. марта 2016. године донело је одлуку бр. 01-595/16 о именовану Комисије за оцену испуњености услова за стицање доктората и научне заснованости теме докторске дисертације у саставу:

- др Ивана Дробни, редовни професор Факултета музичке уметности,
- др Гордана Каран, редовни професор Факултета музичке уметности и
- др Габријела Грујић, доцент Учитељског факултета у Београду.

Веће Факултета на седници одржаној 30. марта 2016. године утврдило је предлог одлуке бр. 01-822/16 од 1. априла 2016. године о усвајању Извештаја Комисије за оцену испуњености услова за стицање доктората и научне заснованости теме докторске дисертације бр. 01-806/16 од 30. марта 2016. године.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници од 28. априла 2016. године донео је одлуку бр. 7/220 од 10. маја 2016. године (бр. 01-1224/16 од 12. маја 2016. године) о одобравању рада на изради докторске дисертације под називом: *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе* и именовану др Иване Дробни, редовног професора на Факултету музичке уметности за ментора и др Габријеле Грујић-Гарић, доцента на Учитељском факултету у Београду за коментора на изради докторске дисертације.

Маја Соколовић Игњачевић је, уз сарадњу са ментором др Иваном Дробни и коментором, др Габријелом Грујић, завршену докторску дисертацију, на даљу процедуру, предала Факултету музичке уметности у Београду 30. септембра 2019. године.

2. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТКИЊЕ

Маја Соколовић Игњачевић рођена је 1983. године у Београду, где је завршила Пету београдску гимназију (друштвени смер) и средњу музичку школу „Јосип Славенски“ (Теоретски одсек). На Катедри за солфеђо и музичку педагогију Факултета музичке уметности у Београду дипломирала је 2007. године, са радом из Методике општег музичког образовања *Принципи и методе активног учења и њихова примена у настави Музичке културе* под менторством др Наде Ивановић (О'Брајен).

Током 2008. и 2009. године била је запослена као наставник Музичке културе у Петој београдској гимназији. Годину дана је упоредо била ангажована и као асистент на Програму за младе у невладиној организацији „Грађанске иницијативе“. Током 2009. и 2010. године била је ангажована у својству сарадника у настави на курсу Методика општег музичког образовања 2, на завршној години основних академских студија музичке педагогије, на Факултету музичке уметности у Београду. Од 2009. до 2012. радила је као наставник солфеђа у музичкој школи „Ватрослав Лисински“. У звање

асистента за ужу научну област Методика наставе музичке културе изабрана је у јулу 2012. године, а потом реизабрана у јуну 2015. године на Учитељском факултету Универзитета у Београду, где је ангажована и данас. Наставу изводи на предметима Методика музичког васпитања 1 и 2.

Објављивала је чланке и студије у неколицини националних и међународних часописа, а радове је презентovala и на међународним скуповима (Имплементација иновација у образовању и васпитању – изазови и дилеме, Београд, 2014; Teacher Education Policy in Europe Network (TEPE) 2014 Conference, Zagreb; Дани образовних знаности 2014, Загреб; Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси, Аранђеловац, 2017).

БИБЛИОГРАФИЈА

Научни радови:

- Грујић Гарић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2018). Иновирани приступ у образовању васпитача и самоевалуација њихових властитих музичких компетенција, *Теме*, 899-916. ISSN 1820-7804, М24
- Соколовић Игњачевић, М. (2017). Улога и значај музике у оквиру различитих приступа и модела предшколског образовања и васпитања. *Зборник резимеа. Међународна конференција „Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси“*, 26. и 27. мај 2017, Аранђеловац. Београд: Учитељски факултет. М34
- Sokolović Ignjačević, M. & Grujić, G. (2016). Comparative analysis of music education syllabi within preschool teacher training programs in Serbia. *Journal Plus Education*, 16(2), 130-147. ISSN: 1842-077X, E-ISSN (online) 2068-1151, М23
- Игњачевић, М. (2014). Музичке активности у предшколским установама Србије – увид у педагошку праксу. У: *Зборник радова са међународног скупа „Имплементација иновација у образовању и васпитању – изазови и дилеме“*, Београд: Учитељски факултет (143-163). М33
- Соколовић Игњачевић, М. (2014). Стандарди постигнућа за предмет Музичка култура у Србији, Хрватској и Словенији – упоредни приказ, *Иновације у настави*, 27(2), 71-83. ISSN 0352-2334, М52
- Grujić Garić, G. & Ignjačević, M. (2014). Music Education Syllabi within Preschool Teacher Training Programs in Serbia. *Teacher Education Policy in Europe Network (TEPE) conference “Overcoming Fragmentation in Teacher Education Policy and Practice”*. Abstracts, http://www.idi.hr/tepe2014/TEPE_2014_abstracts-Zg.pdf. М34
- Grujić Garić, G. & Ignjačević, M. (2014). Utjecaj programa za obrazovanje glazbenih odgojitelja na procjenu vlastitih glazbenih kompetencija. 2. *Dani obrazovnih znanosti, “Uloga istraživanja u obrazovnim promjenama”*. Program i sažeci radova. http://www.idi.hr/doz2014/DOZ2014_Knjiga_sazetaka.pdf. М34
- Игњачевић, М. (2013). Музичка писменост – раскорак између теорије и праксе, *Иновације у настави*, 26(2), 60–71. ISSN 0352-2334, М52
- Игњачевић, М. (2013). Утицај референци из популарне културе на учење и разумевање у настави музичке културе, *Иновације у настави*, 26(1), 137–146. ISSN 0352-2334, М52

- Миланковић, В., Ачић, Г., Каралић, А. и Игњачевић, М. (2010). Особености слушања и памћења музике код музичких лаика, *Зборник тринаестог педагошког форума*, Београд, ФМУ, 200–208. М45

Уџбеници и приручници:

- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2015). *Маша и Раша. Музичка култура за први разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2015). *Маша и Раша. Приручник за учитеље уз уџбеник Музичка култура: за први разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић Гарић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2016). *Маша и Раша. Музичка култура за други разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2016). *Маша и Раша. Музичка култура за трећи разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2015). *Маша и Раша. Приручник за учитеље уз уџбенички комплет Музичка култура за трећи разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2018). *Музичка култура за први разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2018). *Музичка култура за први разред основне школе: приручник за учитеље*. Београд: Klett.
- Грујић, Г., Соколовић Игњачевић, М. и Кесић, С. (2018). *Музичка култура 5: уџбеник за пети разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г., Соколовић Игњачевић, М. и Кесић, С. (2018). *Музичка култура за пети разред: приручник за наставнике*. Београд: Klett.
- Грујић, Г., Соколовић Игњачевић, М., Кесић, С. и Лековић, Б. (2019). *Музичка култура 6: уџбеник за шести разред основне школе*. Београд: Klett.
- Грујић, Г., Соколовић Игњачевић, М. и Кесић, С. (2019). *Музичка култура за шести разред: приручник за наставнике*. Београд: Klett.
- Грујић, Г., Срећковић, А. и Соколовић Игњачевић, М. (2019). *Музичка култура за други разред: приручник за учитеље*. Београд: Klett.
- Грујић, Г. и Соколовић Игњачевић, М. (2019). *Музичка култура: уџбеник за други разред основне школе*. Београд: Klett.

3. АНАЛИЗА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе* обухвата 602 странице. Насловне стране (на српском и енглеском језику), резиме на српском, *summary* на енглеском језику, изјава захвалности, као и три странице садржаја – нису нумерисане. Дисертација је писана фонтом Times New Roman, величине слова 12 тачака, у прореду 1,5. Дисертација садржи 197 табела (117 у основном тексту дисертације и 80 у прилозима). Коришћена

литература (списак приложен на странама 469-507) садржи 584 јединице на српском, хрватском, руском и енглеском језику. На крају рукописа приложена је кратка биографија докторанткиње, Изјава о ауторству; Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и Изјава о коришћењу.

Дисертација *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе* структурирана је у три главне целине, уоквирене Уводом и Закључним разматрањима. У Уводу (стр. 1–5) Маја Соколовић Игњачевић најпре указује на чињеницу да до данас не постоји јасан и целовит увид у концепт предшколског музичког васпитања у Србији – педагошку теорију и праксу, кроз историју и данас, а потом представља концепцију свог истраживања – предмет, структуру, постављене циљеве, задатке и хипотезе, као и истраживачке поступке и методе. Како би остварила основне циљеве овог истраживања – сагледавање улоге музике у систему предшколског васпитања и образовања у Србији, кроз историју до данас, креирање историјско-критичког прегледа формирања и развоја концепта музичког васпитања у предшколским установама у Србији, од њиховог оснивања до данас, те сагледавање актуелне ситуације у домену музичког васпитања на предшколском нивоу у Србији, ауторка се одлучује да тему предшколског музичког васпитања испита из три различите перспективе. Три поглавља рада у том смислу представљају три „погледа“ на предшколско музичко васпитање – теоријски, историјски и емпиријски.

У првом поглављу под називом Предшколско музичко васпитање из теоријске перспективе (стр. 6–100), разјашњени су основни термини из области предшколског музичког васпитања, а потом је дат преглед значаја раног образовања у оквиру кључних педагошких идеја, од периода антике до данас. На језгровит начин, осветљени су најзначајнији ставови истакнутих мислилаца и приказани кључни моменти у трансформацији односа према раном образовању кроз историју. У наредном сегменту овог поглавља, Соколовић Игњачевић сумира основне одлике музичког развоја у свакој од година у оквиру предшколске узрасне фазе, према резултатима истраживања и ставовима теоретичара и практичара из области музичке педагогије, креирајући својеврсни оквир на основу ког се даље може евалуирати васпитно-образовни рад у овој узрасној фази. Следећи део овог поглавља посвећен је прегледу истраживања о утицају похађања програма музичког васпитања у предшколском узрасту на развој музичких и немурних способности, а као посебна област издвојена су неуропсихолошка истраживања, специфична по својој методологији. У делу који следи, ауторка излаже резултате истраживања и ставове иностраних педагога, који се односе на кључне области рада у домену предшколског музичког васпитања (певање, слушање музике, извођење ритма и равномерног пулса – са и без музичких инструмената, музичко стваралаштво и импровизацију и музику и покрет), у ком су издвојене основне теме у оквиру сваке области око којих постоје разлике у мишљењима и приступима. Коначно, у финалном сегменту поглавља, као извесну студију случаја, кандидаткиња приказује и евалуира (најпре појединачно, а потом и табеларно, у компарацији) поједине педагошке приступе и моделе предшколског образовања, као што су *Програм пуне слободе*, Монтесори метода, Ређо Емилија приступ и Валдорф систем и улогу музике у њима, али и ставове Карла Орфа, Емила

Жак-Далкроза и Золтана Кодала – неких од кључних иностраних музичких педагога који су се бавили предшколском узрасном фазом, као и Зориславе М. Васиљевић, са наших простора.

Друго поглавље, названо је Предшколско музичко васпитање из историјске перспективе (стр. 113–372). Иако је било легитимно да се историјска анализа сведе на анализу музичког образовања у оквиру програма за образовање васпитача и објављених публикација из домена предшколског музичког васпитања, ауторка не пристаје да их изложи без претходног сачињавања широког контекстуалног оквира за проматрање појава из области предшколске музичке педагогије у Србији, који надовезује на теоријски оквир, креиран у претходном поглављу. Наиме, кроз прва два сегмента историјског поглавља најпре је укратко представљен ток развоја предшколства у западној Европи, Русији и северној Америци, а потом сажето представљен и историјски преглед развоја предшколског музичког васпитања у наведеним земљама и идентификовани кључни моменти у поставци основа предшколског музичког образовања. У трећем сегменту предочен је историјски ток развоја предшколства у Србији. Вешто бирајући категорије кроз које ће представити развој предшколства у Србији – развој установа, педагошке литературе, нормативних и програмских докумената, као и образовање кадра, али и налазећи праву меру у количини података које ће изложити, она даје садржајан и занимљив увид у постављање основа предшколства у Србији. Тек пошто су сагледани сви чиниоци који су утицали на обликовање основа предшколства, ауторка приступа анализи историјског развоја програма за образовање васпитача у домену музике, као и анализи различитих извора који садрже смернице из области музичког васпитања (уџбеника, приручника, програмских докумената, појединих дела из домена педагошке периодике). На тај начин, она сагледава поступно обликовање профила музичког васпитања у свакој од кључних области – певања, слушања музике, музичких игара, музичког стваралаштва, извођења бројалица и рада са инструментима. На овај начин омогућен је хоризонтални (хронолошки) и вертикални (проблемски) приказ садржаја прикупљене историјске грађе кроз неколико категорија. У финалном сегменту овог дела ауторка категорише процес еволуције предшколског музичког васпитања у Србији на четири развојне фазе, истичући њихве особености, као и сличности и разлике међу њима.

У завршном поглављу под називом Предшколско музичко васпитање из емпиријске перспективе (стр. 373–452), представљени су резултати два истраживања. У првом су васпитачи (само)проценили властите музичке компетенције и известили о фреквенцији заступљености различитих типова музичких активности у раду, критеријумима за одабир музичких садржаја и методским поступцима, доступној музичкој опреми, проблемима у раду и потребама за додатно образовање. Очекујући извесну субјективност приликом самоевалуације сопствене васпитно-образовне праксе, ауторка овом истраживању придружује још једно, у ком су студенти Учитељског факултета у Београду, приликом боравка на једномесечној пракси у вртићима опсервирани рад из области музичког васпитања. Укрштањем резултата ова два истраживања, дат је увид у реалност музичких пракси присутних у овим установама.

У оквиру Закључних разматрања (стр. 453–468), кандидаткиња резимира резултате свог опсежног истраживања, указујући на кључне закључке везане за сваки

од сегмената и образлаже начине на које су остварени постављени задаци и доказане постављене хипотезе. На крају, она потцртава разлоге због којих је ово истраживање значајно и актуелно и на који начин се може искористити у оквиру реформе предшколског система у Србији, која је у току.

На крају рада налази се списак литературе и Прилози (508–601), међу којима су табеларни прикази резултата анализе публикација, анкетни листови коришћени у емпиријском делу истраживања, као и део резултата овог дела истраживања, у ком се није показала статистичка значајност између варијабли.

4. ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

У раду Маје Соколовић Игњачевић на свеобухватан начин сагледано је предшколско музичко образовање из теоријске, историјске и емпиријске перспективе. Ауторка је најпре успоставила теоријски оквир, указавши на бројне значајне теме везане за област предшколског музичког васпитања, дословно пратећи начело систематичности и поступности. Она грана своју 'теоријску мрежу' у више праваца, настојећи да расветли процес формирања основа предшколства и предшколског музичког образовања у идејама кључних мислилаца и педагога и варијетете у оквиру предшколског музичког васпитања у одабраним предшколским моделима и приступима, те да представи податке о узрасним карактеристикама везаним за дечји музички развој. У засебним сегментима она даје детаљан увид у резултате истраживања о утицају похађања музичких програма у предшколској узрасној фази, као и значајним темама везаним за сваку од области рада у домену предшколског музичког васпитања.

Наведеној теоријској мрежи она придружује широко постављен контекстуални оквир којим започиње историјско поглавље, мапирајући кључне моменте у развоју предшколства и предшколског музичког васпитања у западној Европи, Русији и Америци, као и развоју предшколства у Србији, у који потом смешта два сегмента који чине тежиште историјске анализе. У првом она расветљава трансформацију музичке компоненте програма за образовање васпитача, издвајајући периоде у којима је оно било квалитетније и свеобухватније, у односу на друге у којима се образовање одвијало на мање адекватан начин. Посебно истичемо квалитет табеларних приказа података, који пружају јаснији увид у одлике појединачних периода и пружају могућност њиховог поређења. У другом делу Маја Соколовић Игњачевић кроз пажљиво креиран систем анализира 43 публикације које се баве предшколским музичким васпитањем, објављене у широком временском распону од 1897. до 2018. године. Наиме, кроз истраживање организовано према областима рада, а потом и хронолошки, стиче се увид у трансформацију приступа (постављених циљева, критеријума за одабир садржаја, методских поступака, итд.) у оквиру сваке од области, кроз време, уз указивање на одређена неслагања међу ауторима, или чак и одсуство разноликости у смерницама за рад у одређеној области, као и заступљеност, односно запостављеност одређених области у публикацијама. Ауторка вешто прави паралеле са дилемама и закључцима из претходних сегмената рада градећи заокружену целину. Уочавајући присуство одређених правилности у развоју предшколског музичког васпитања у Србији, у

смислу садржаја и метода, путем анализе различитих извора, она креира категоризацију овог процеса на четири особене развојне фазе и потврђује претходно постављене претпоставке.

У оквиру завршног, емпиријског дела дисертације, представљени су резултати два истраживања у којима кандидаткиња сагледава актуелну ситуацију у домену музичког васпитања на предшколском нивоу у Србији. Овим истраживањима утврђено је који су образовни профили васпитача, колико се често реализују музичке активности, који су типови активности заступљени, на који начин се реализују, те какав је утицај различитих фактора на перцепцију сопствених компетенција, обавештеност о методским поступцима у области музике и разноврсност музичких садржаја које примењују у пракси. Прикупљени резултати омогућили су ваљане потврде за закључке донесене у оквиру историјског сегмента рада који се односе на квалитет образовања васпитача у одређеним периодима, те њихов утицај на изборе садржаја и методских поступака.

5. КРИТИЧКИ ОСВРТ НА ДИСЕРТАЦИЈУ

Маја Соколовић Игњачевић је демонстрирала изузетну систематичност у излагању разнородне стручне и теоријске грађе, приказујући проблематику предшколског музичког образовања из различитих перспектива. Имајући у виду актуелност тема везаних за предшколско образовање и васпитање у свету, као и трансформацију предшколског система у Србији која је у току (започета је доношењем новог програмског документа претходне године), овај рад доприноси свеобухватном сагледавању и потенцијалном оснаживању улоге музике у предшколском систему.

Предмет и циљ рада

Маја Игњачевић Соколовић истражује предшколско музичко образовање свеобухватно, настојећи да изгради целовиту слику и укаже на кључне теме, проблеме и изазове који у овој области предстоје. Темељним и детаљним сагледавањем, систематизовањем постојеће литературе и сазнања до којих се дошло у различитим областима, а које имају додирних тачака са обрађиваном проблематиком, она поставља основу на коју ослања сопствени допринос овој теми и остварује постављене циљеве. У том погледу је сагледана улога музике у систему предшколског васпитања и образовања у Србији кроз историју до данас, успостављен је историјско-критички преглед формирања и развоја концепта музичког васпитања у предшколским установама, од њиховог оснивања до данас и сагледана је актуелна ситуација у домену музичког васпитања на предшколском нивоу у Србији.

Полазне претпоставке и резултати истраживања

Кандидаткиња започиње истраживање полазећи од става да је музичко васпитање темељно позиционирано у оквиру српског система васпитања, те да је, иако то раније није учињено, могуће утврдити правилности у његовој еволуцији и категорисати његов

развојни процес кроз етапе. У својој дисертацији она потврђује ову хипотезу, остваривши постављене задатке. Својим истраживањем она потврђује и претпоставку да је могуће утврдити поступно разграновање типова музичких активности присутних у предшколским установама, како кроз анализу објављених публикација, тако и кроз анализу упитника попуњаваних од стране васпитачког кадра. Кандидаткиња потврђује и претпоставку да педагошка пракса у домену музичког васпитања не кореспондира у потпуности са педагошком теоријом, најпре у смислу фреквенције реализовања активности из ове области. Наиме, у емпиријском делу дисертације ауторка представља забрињавајуће резултате истраживања који указују на ниску фреквенцију заступљености музичких активности, посебно појединих типова, као што су рад са инструментима, стваралаштво, музичке игре, а који би, према налазима истраживања, објављеним публикацијама и документима, требало да представљају окосницу рада у овом домену. Овом студијом утврђује се и утицај фактора као што су образовање, старосно доба, пол и дужина радног стажа васпитача на перцепцију сопствених компетенција, обавештеност о методским поступцима у области музике и разноврсност музичких садржаја које примењују у пракси.

Методe које су примењене у истраживању

Теоријски и историјски део рада засновани су на дескриптивној методи и методи анализе садржаја. Где год је било могуће, ауторка податке сумира и табеларно, како би додатно повећала њихову употребљивост и компарабилност. Емпиријски део рада, којим је сагледана актуелна ситуација у домену музичког васпитања на предшколском нивоу у Србији састоји се из два истраживања – прво је усмерено на самопроцену властитих музичких компетенција васпитача и њихово извештавање о различитим поступцима које примењују у раду, а друго, као извесна провера резултата добијених у првом истраживању, усмерено је на извештаје студената о пракси којој су сведочили током једномесечног боравка у вртићима. Оба истраживања заснована су на упитницима, посебно сачињеним за ову намену и конструисаним по узору на сличне упитнике у истраживањима овог типа. У оквиру Прилога дисертације налазе се анкетни листови, чиме је остварена могућност за понављање истраживања са проширеним узорком, примену у другим истраживањима, поређење резултата, и последично унапређење васпитно-образовне праксе у овој области.

Литература

Списак коришћене литературе садржи 583 библиографске јединице на српском/хрватском, енглеском и руском језику и састављен је од разноврдне грађе, укључујући студије из области опште, предшколске и музичке педагогије и психологије, педагошку литературу и периодику из домена предшколске и музичке педагогије, као и нормативне акте и програмске документе који се тичу предшколског васпитања и образовања. Изузетно обимна литература је адекватно одабрана, обрађена на систематичан начин и обухвата кључна дела из области обрађиваних у раду.

Наводимо питања која би била основ за дискусију:

- У чему су се огледали највећи изазови у оквиру емпиријског истраживања?
- Какве су практичне импликације овог истраживања у светлу недавно донетих нових програмских основа у домену предшколског образовања и васпитања?
- На који начин би резултати овог истраживања могли утицати на конципирање музичког дела програма за образовање васпитача у будућности?
- Који су правци за даља истраживања који су трасирани у оквиру овог рада?

6. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАУЧНОГ ДОПРИНОСА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Маја Соколовић Игњачевић демонстрирала је систематичност, организованост, прецизност и објективност у свом раду и истрајала у намери да реализује фундаментално истраживање, у ком је предшколско музичко образовање у Србији детаљно анализирано из различитих перспектива, смештених у широко постављен контекстуални оквир, те постављено на научне основе. Ауторка, полазећи од самих основа предшколства, како из теоријске, тако и историјске перспективе, поступно сужава фокус на предшколско музичко образовање у Србији, истичући трансформације кроз које је прошло и његове кључне одлике, како из визуре детета, тако и из визуре васпитача.

Научни допринос реализоване докторске дисертације:

- допринос стицању јасног и целовитог увида у концепт предшколског музичког васпитања – педагошку теорију и праксу у Србији, кроз историју и данас, кроз свеобухватан приступ истраживању система музичког образовања у предшколској узрасној фази;
- формирано је теоријско знање о различитим темама везаним за област предшколске и предшколске музичке педагогије, као што су значај раног образовања у оквиру кључних педагошких идеја и узрасне карактеристике музичког развоја у предшколском периоду;
- формирано је теоријско знање о значају и утицају похађања програма музичког васпитања у предшколском узрасту на различите музичке и немуричке карактеристике деце;
- утврђене су одлике музичке компоненте у оквиру различитих предшколских модела и програма, као и одлике приступа предшколском узрасту неких од најистакнутијих музичких педагога;
- формирано је теоријско знање о резултатима истраживања и приступима појединих аутора свакој од области заступљених у васпитно-образовном раду у оквиру предшколског музичког васпитања, а информације презентоване на овај начин могу бити полазиште за будућа истраживања у овој области;
- добијени су подаци о улози и значају музичког васпитања у предшколским установама Србије и васпитно-образовној пракси (садржајима и методама) у домену предшколског музичког васпитања у Србији, у историјској перспективи, од краја 19. века до данас;

- дефинисане су етапе у еволуцији предшколског музичког васпитања у Србији и њихових карактеристика;
- добијени су подаци о одликама васпитно-образовног процеса у домену предшколског музичког васпитања у Србији данас, типовима музичке праксе заступљеним у предшколским установама, образовним профилима васпитача, фреквенцији и типовима музичких активности који се реализују и на који начин, итд.;
- добијени су подаци о утицају образовања, старосног доба, пола и радног стажа васпитача на перцепцију сопствених компетенција, обавештеност о методским поступцима у области музике и разноврсност музичких садржаја које примењују у пракси;
- допринос у примени емпиријских истраживачких поступака и оригиналних мерних инструмената, конструисаних за потребе истраживања, који су приложени и омогућавају даља компаративна истраживања, или проширење узорка истраживања.

Списак научних радова који су објављени, прихваћени за објављивање или презентовани на конференцијама на основу истраживања у оквиру рада на дисертацији:

- Соколовић Игњачевић, М. (2015). Музичке активности у предшколским установама Србије – увид у педагошку праксу. у: Милинковић, Ј. и Требјешанин, Б. [ур.] *Имплементација иновација у образовању и васпитању - изазови и дилеме: зборник радова*. Београд: Учитељски факултет у Београду, 143-163.
- Соколовић Игњачевић, М. (2017). Улога и значај музике у оквиру различитих приступа и модела предшколског образовања и васпитања. Рад презентован на међународној конференцији „Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси“, одржаној у Аранђеловцу, 26. и 27. маја 2017. године. Резиме објављен у књизи резимеа (ISSN978-86-7849-240-2). Београд: Учитељски факултет.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторска дисертација Маје Соколовић Игњачевић *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективе* представља пионирски подухват по питању свеобухватног истраживања појава везаних за предшколско музичко васпитање у Србији. Кандидаткиња је изузетно успешно доказала полазне претпоставке, те испунила циљеве свог рада. Реч је о студији изузетних домета која представља кандидаткињу, пре свега, као особу одважну да се суочи са великим питањима дисциплине којој припада и снажно усмерену ка стицању нових знања из референтних области. Она је овим радом потврдила своју научну и професионалну компетентност, односно способности за самосталан научни рад, научну проблематизацију, минуциозно аналитичко и критичко мишљење и синтетизовање бројних налаза стечених у оквиру различитих перспектива, као и осећај за структуру текста и јасан и прецизан стил писаног језика.

На основу критичког сагледавања и оцене докторске дисертације Маје Соколовић Игњачевић *Предшколско музичко васпитање у Србији из историјске, теоријске и емпиријске перспективи*, Комисија констатује да она по свим својим елементима испуњава критеријуме научног рада и представља значајан допринос развоју теорије и праксе у области Музичке педагогије. Комисија стога **једногласно даје дисертацији позитивну оцену** и са задовољством предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да **прихвати Извештај и покрене процедуру за јавну одбрану ове дисертације.**

Комисија у саставу:

др Гордана Каран, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, председник

др Ивана Дробни, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, ментор

др Габријела Грујић, ванредни професор,
Универзитет у Београду, Учитељски факултет, коментор

др Александра Милетић, ванредни професор,
Универзитет у Београду, Учитељски факултет, члан

др Нада О'Брајен, доцент,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности, члан